

VYTAUTUI NARBUTUI – VARDINĖ AKADEMIKO JUOZO DALINKEVIČIAUS PREMIJA

Gimęs 1930 m. Ukmergėje, 1940 m. Vytautas su tėvais persikėlė į Vilnių. Čia 1948 m. baigė Vilniaus I-ąją (buvusią Vytauto Didžiojo) berniukų gimnaziją. 1948–1953 m. studijavo geologiją Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultete. Su pagyrimu baigęs universitetą įgijo geochemiko–geologo specialybę. 1953–1956 m. mokėsi aspirantūroje, o nuo 1956 m. iki šiol dirba Geologijos ir geografijos (1963–2003 – Geologijos) institute mokslo darbuotoju, skyriaus vadovu (nuo 2000 m. – visuomeninis konsultantas). V. Narbutas yra puikus Lietuvos ir viso Baltijos regiono devono ir karbono sistemų geologijos, litologijos ir geochemijos bei paleogeografijos žinovas. Jo mokslo darbuose atsispindi jo profesorių Juozo Dalinkevičiaus ir Mykolo Kaveckio įtaka. V. Narbutas – buvęs Lietuvos Sąjūdžio Seimo (1990–1993 m.) narys, vienas iš ekologinio ūkininkavimo „Tatulos programos“ iniciatorių ir steigėjų, Lietuvos rašytojų sąjungos narys (1993 m.)¹, Lietuvos geologų sąjungos garbės narys (2001 m.), apdovanotas Vilniaus miesto I laipsnio medaliu „Už nuopelnus Vilniui ir tautai“ (2010 m.).

2011 m. LMA vardinių premijų mokslinių darbų konkursui Juozo Dalinkevičiaus premijai gauti pristatyta V. Narbuto darba sudaro mokslo leidiniai ir straipsniai, paskelbti Lietuvos devono ir karbono geologijos klausimais paties autoriaus arba su bendraautoriais 2001–2011 m. laikotarpiu.

2012 m. vasario 28 d. V. Narbutui paskirta J. Dalinkevičiaus premija už šiuos mokslo darbus:

- ♦ *Devono uolienų karstas ir aplinkosaugos problemos Šiaurės Lietuvoje*: monografija (kartu su Augustinu Linčiumi ir Vytautu Marcinkevičiumi). Vilnius: Agora, 2001.
- ♦ *Lietuvos vidurinio devono terigeniniai kompleksai* (kartu su Algimantu Uginčiumi). Vilnius: Akstis, 2001.
- ♦ *Lietuvos Žemės gelmių raida ir išteklių* (*Evolution of Earth Crust and its Resources in Lithuania*). Vilnius: Geologijos ir geografijos institutas, Vilniaus universitetas, 2004. (Skyriai: 2.1.6. Prekvartero stratigrafija ir uolienų litogenezė: devonas ir karbonas; 2.6.5. Paleogeografinių sąlygų kaitos ypatybės: devonas ir karbonas; žemėlapių atlasas: Lietuvos žemės gelmių raida ir išteklių; 23. Devono periodo sedimentaciniai paleogeografiniai žemėlapiai M1:1 000 000. Elektroninis išteklius).
- ♦ *Gamtos ir žmogaus istorijos pėdsakai Biržų krašte* (kartu su Augustinu Linčiumi). Vilnius: Akstis, 2005.
- ♦ *Biržų–Pasvalio krašto gamtos ir istorijos slėpiniai* (kartu su Augustinu Linčiumi). Vilnius: Akstis, 2008.
- ♦ *Lietuvos devono nebaigtinė tyrimų istorija*: rezultatai ir problemos (kartu su Valentina Karatajūte-Talimaa ir Gaile Žalūdiene). *Baltica*, Nr. 24, 2011, Specialusis leidimas.

J. Dalinkevičiaus premijos skyrimo komiteto paskirti ekspertai prof. dr. Gediminas Motuza-Matuzevičius ir dr. Jolanta Čyžienė aukštai įvertino pristatytus darbus, aptarė autoriaus tyrimų faktinės medžiagos, metodologijos ir apibendrinimų lygmenis, patvirtino reikšmingą tų tyrimų mokslinį indėlį į krašto geologijos pažinimą.

Premijos komiteto nariai pasisakė įvairiais V. Narbuto mokslinių tyrimų aspektais. Prof. habil. dr. Juozo Paškevičiaus nuomone, pretendento įnašas į Lietuvos devono ir karbono geologijos tyrimus labai didelis, nuodugnai iširta litologija, stratigrafija, paleogeografija, pasiūlytas devono dolomito panaudojimas visuomeninių pastatų apdailai. Prof. habil. dr. Valentinas Baltrūnas pažymėjo, kad pretendentas yra tiesioginis akad. J. Dalinkevičiaus mokinys, jo darbų tęsėjas, tyrimų objektai nuosekliai susiję – tai devono tyrimai, karstinio proceso tyrimai, ekologinės apsaugos problemos Biržų–Pasvalio karstiniame rajone. Doc. dr. Jurga Lauzuskienė pažymėjo platų pretendento tyrimų spektrą – nuo faktų iki apibendrinimo. Beje, svarbus ir mokslo žinių populiarinimo aspektas, publikacijos periodinėje spaudoje kultūros paveldo, gamtosaugos, visuomeninio gyvenimo klausimais.

Premijos komiteto pirmininkas, LMA narys, prof. habil. dr. Algimantas Grigelis pažymėjo, kad pretendentas yra daugelio mokslinių straipsnių ir keleto monografių autorius ir bendraautoris, iš esmės sprendžia šiuolaikines devono stratigrafijos problemas. Už fundamentalius Lietuvos devono ir karbono geologijos tyrimus, paskelbtus monografijoje „Lietuvos geologija“, V. Narbutui (su bendraautoriais) 1966 m. paskirta Lietuvos valstybinė mokslo premija. 2001–2011 m. jis paskelbė penkis stambius mokslo darbus. Be to, 2011 m. jis paskelbė išsamų mokslinį straipsnį Lietuvos ir viso Baltijos regiono devono problemineis klausimais tarptautiniame žurnale „Baltica“. Jo reikšmingas mokslinis indėlis ir mokslinės bei visuomeninės–publicistinės veiklos palikta žymė Lietuvos moksle ir kultūroje yra žinoma ir labai vertinama.

Taigi, dr. Vytautas Narbutas už Lietuvos devono ir karbono geologijos tyrimus (2001–2011 m.) vertas būti pažymėtas Lietuvos mokslų akademijos vardine akademiko Juozo Dalinkevičiaus premija. Linkime kolegai didelės kūrybinės sėkmės ir ateityje.

Algimantas Grigelis

¹ V. Narbuto išleisti veikalai: *Rudenį, saulei šviečiant*: apsakymai. – Vilnius: Vaga, 1982; *Per toli pažadėjo*: romanas. – Vilnius: Vaga, 1992.